

**FACTORS ASSOCIATED WITH SCREENING SERVICE
UTILIZATION FOR DIABETES MELLITUS IN RISK
POPULATIONS AT PRIMARY CARE UNITS**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
(FAMILY NURSE PRACTITIONER)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2008**

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยงใน
หน่วยบริการปฐมภูมิ
(FACTORS ASSOCIATED WITH SCREENING SERVICE UTILIZATION FOR
DIABETES MELLITUS IN RISK POPULATIONS AT PRIMARY CARE UNITS)

พัชรีภรณ์ พรหมรักษา 4836932 NSFN/M

พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: นันทวัน สุวรรณรูป, Ph.D.(Nursing), ดวงใจ รัตนชัยญา,
Ph.D. (Population and Development)

บทคัดย่อ

เบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพภาวะ การบริการตรวจคัดกรองเป็น
วิธีการหนึ่งในการค้นหาโรคเบาหวานในระยะเริ่มต้น แต่การให้บริการดังกล่าวประชาชนยังมาใช้
บริการน้อย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ของความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน
ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การได้รับข้อมูลข่าวสาร การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิด
โรคเบาหวาน และการเข้าถึงบริการกับการใช้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน ของประชากรกลุ่ม
เสี่ยงอายุ 40 ปีขึ้นไปในหน่วยบริการปฐมภูมิ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างได้มาจาก
การสุ่มจากแฟ้มข้อมูลครอบครัว จำนวน 400 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เคยใช้บริการตรวจคัด
กรองโรคเบาหวาน และกลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน เก็บข้อมูลโดยใช้
แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ
กับการใช้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน ทดสอบโดยสถิติ Chi-square test

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การได้รับ
ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน และการเข้าถึงบริการมีความสัมพันธ์
กับการใช้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญที่ $p < 0.01$

ผลการศึกษาช่วยให้สามารถเข้าใจได้ถึงคุณลักษณะของประชากรและปัจจัยหลักที่ส่งผล
ต่อการใช้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานในพื้นที่และพื้นที่อื่นที่มีลักษณะเหมือนกัน ผล
การศึกษานี้ยังช่วยในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจคัด
กรองโรคเบาหวาน และลดปัญหาอุปสรรคของการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพในประชากรกลุ่มเสี่ยง

**FACTORS ASSOCIATED WITH SCREENING SERVICE UTILIZATION FOR
DIABETES MELLITUS IN RISK POPULATIONS AT PRIMARY CARE UNITS**

PATCHAREEPORN PROMRUKSA 4836932 NSFN/M

M.N.S. (FAMILY NURSE PRACTITIONER)

**THESIS ADVISORS: NANTAWON SUWONNAROOP, Ph.D. (Nursing),
DUANGJAI RATTANATHANYA, Ph.D. (Population and Development)**

ABSTRACT

Diabetes is a major chronic health problem and diabetes screening services have been put in place to counter this risk. However, these services are under-utilized. Therefore, the aim of this study was to identify the relationships among diabetes knowledge, attitude towards diabetes, received information, perceived risk, service accessibility, and the use of diabetes screening services. A sample of 400 people aged 40 years and over in Ban Pong district, Rachaburi province, Thailand, was randomly drawn from family records held at primary care units in the district. One group had used the diabetes screening services and the other had not. Data were collected by using questionnaires and analyzed by using descriptive statistics and Chi-square.

The findings showed that high diabetes knowledge, a positive attitude towards diabetes, having received information, perceiving risk, and having access to services were positively related to the use of diabetes screening services with statistical significance at $p < 0.01$.

The results enable us to understand the characteristics and major factors that affect the utilization of diabetes screening in this area and by extrapolation to similar areas. These findings can help formulate strategies promoting awareness of diabetes screening and removing the barriers to accessing health care service in the at risk population.

**KEY WORDS: DIABETES KNOWLEDGE/ATTITUDE TOWARDS DIABETES/
RECEIVED INFORMATION/PERCEIVED RISK/SERVICE
ACCESSIBILITY**

76 pp.